

Tóth Krisztina

LIFT

In memoriam Mándy Iván

Zokog egy nő a liftben. Fel-le jár az emeletek közt, süllyed és emelkedik, mint aki képtelen eldönteni, hogy hol is akar kiszállni. Közben keservesen, hullámzó ritmusban sír. Az ötödiken állok a fémajtó előtt, és várom, hogy végre kilépjen valahol. A sötétlő liftakna öblössé erősíti a sírást, az alácsüngő, súlyos kábelek meg-megrándulva vezetik a hangot, mintegy rezonálva a nő gyötrődő zsigereire. Mintha a ház lelke sírna, bolyongana szipogva az emeletek közt.

Egyszer csak kattán a lift, megáll. Valahol a másodikon-harmadikon járhat, mindenetre lejjebb, egy alsóbb emeleten. Csikordul a lenti fémajtó, aztán dőndülve becsapódik. Lehet, hogy kiszállt a nő, és most a táskájában kotorászik tiszta papír zsebkendőért. Talán a retikült a lába közé szorítva vizsgálgatja magát egy kézítükörben, háttal az összefirkált falnak, a gang felől áramló gyöngye fényben. Oldalt fordítja a fejét, a lefolyt szemfestéket törölgeti. Bár, jut eszembe, ha rendbe akarta volna hozni magát, odabent is megtehetette volna: a tavaly beszerelt új fülkét három oldalról fennhézázó, füstszínű tükör borítja.

De nem, nem is szállt ki: a zokogás megint elindul, mintha a könnytől elvakult, hunyorgó tekintet nem volna képes leolvasni az emeletek számát.

Kezdem elveszíteni a türelmemet. Le kellene menni gyalog, de magas sarkúban vagyok. Semmi kedvem nekivágni a lépcsőháznak.

Az egyik fenti emeleten szintén várakozhat valaki, méghozzá percek óta, mert türelmetlenül megkocogtatja az ajtót, és lekiabál a visszhangos lépcsőházba:

– Segíthetek?

A mély, telt férfihangból egyáltalán nem segítőkészség, inkább ingerültség árad. Bajszosnak és nagydarabnak képezem a hang tulajdonosát, de lehet, hogy csak a kongó lépcsőház hangszekrénye duzzasztja ilyené.

– Segíthetek? – ismétli meg még nagyobb nyomatékkal a férfi. Mintha bowlinggolyót indított volna alá kissé megrogyasztva a térdét, bekémlelve a mélységbe. Gördül lefelé fenyegetően a kérdés, de nem sodorja el a forduló szanzavéráit és poros kaktuszait.

Ezt a tettere kész, burkoltan arrogáns érdeklődést ismerem. Türelmetlen eladók szoktak így odalépni az ember mellé, jelezve, hogy most már épp eleget bámészkodott, ideje vásárolni, vagy elhúzni a francba az üzletből. Biztonsági őrök szokták ezzel a hangsúllyal, összefont karral, terpeszben felajánlani a segítségüket, ha a vásárló legugor a polcok előtt, hogy az alsó sorban nézzen meg valamit. Utóbbi esetben a kérdés azt jelenti, hogy látlak ám, hiába ravaszkodsz, ne is próbáld a táskádba dugni azt a dezodort, fujkálni meg végképp ne kezdj, nem azért vannak kint a teszterek, hogy bebüdösítsél.

A sírás most hirtelen abbamaradt, mintha a láthatatlan nő, a ház szelleme megszeppent volna a kérdéstől. A liftajtó ismét csapódik, és a lift zúgva elindul lefelé.

Tétovázom, aztán mégiscsak úgy döntök, jobb lesz gyalog menni. Sírást már nem hallok, csak a fémhuzalok zúgását, a gépház morgását. A lépcsőfordulóhoz érve pró-

bálom elképzelni, hol szállhatott ki az a nő, és vajon melyik lakásba ment be. Különféle női arcok vonulnak el a képzeletemben: délutáni, reggeli és esti arcok. Van, amelyikhez kutya tartozik, van, amelyikhez csípős vizeletszag. Öreg és fiatal arcok részletei, szemölcsök, nyakláncok, sálak villannak fel az emlékezetemben. Menet közben rájövök, hogy szinte egyiket se tudom emelethez kötni, hogy nem tudnám megmondani egy idegennek, ki melyik szinten lakik. Na jó, talán a kislányt igen, de náluk mindig ott az ajtó előtt a piros bicikli. A többieket nem. A harmadikra érek, itt áll az üres lift. Az ajtaja nem csukódott be rendesen. Vajon itt szállt ki az a nő? Vagy csak rájött, hogy megint nem a megfelelő emeletre jutott, és gyalog ment tovább? Belépett valamelyik közeli ajtón? De melyiken? Vagy elment, ki, az utcára?

Csend van. Kézzel benyomom a súlyos fémajtót, mert a rugó nem húzta vissza. Arra számítok, hogy a csukódás pillanatában azonnal felvillan a jelzőfény, hogy rögtön elhívják a liftet, de úgy látszik, a fenti férfi időközben megelégtelte a várakozást. Ha viszont gyalog indult el, a földszintig valahol találkoznom kell vele. El fog haladni mellettem, fűjtatva kikerül, és azt mondja majd, elnézést. Vagy tolakodóan lelassít, és totyog mögöttem egész a postaládáig, a fenekemből próbálva következtetni a koromra és a családi státuszomra. Aztán a kapunál szépen előreenged, és szemből is alaposan szemügyre vesz.

Leérek a második emeleti fordulóra, de a férfi nem érkezik meg. A síró nőt se hallok már. Úgy látszik, tényleg bement valahova. Az elsőt átfut rajtam, hogy a férfi talán visszafordult, különben már le kellett volna jutnia. Ám a gondolattal párhuzamosan aláérezkedik az aknában a lift, és mire a belső kérdés végére érnék, már ki is lép valaki a földszinten. Nyilván a fenti bajuszos, aki lehet, hogy nem is az.

Kilépek én is az utcára, a világba, átmegegyek busszal egy másik kerületbe. A külső helyváltogatás azonban nincs szinkronban a belsővel, gondolataim a lépcsőházban rekednek, a kopott bejárati kapu mögött. Föl-le lifteznek a fejemben az ismeretlen nő egész álló nap. Délben egy kanalat szopogatok, a fémcsőről megint eszembe jut a sírás, és az ebédülő uszodaszongásában azt latolgom, hogy ki lehetett a hang tulajdonosa. Hogy mi történhetett vele. Eszembe jut a nap, amikor huszonöt évvel ezelőtt elhagytak. Azóta ez már többször előfordult, de most az a legelső elhagyás pereg le előttem. Aztán visszajön az érzés, amikor gyerekként egy elgázolt macskát tartottam a kezemben, amíg valaki ki nem emelte az ölésemből. A felnőttek részvétlensége, a vizsgáztatás, hogy hiszen az csak egy macska.

Ilyesféle sírás volt ez, amit ma reggel hallottam: a veszteség sírása.

Arra is rájövök, már a neonnal megvilágított folyosón, visszafelé menet az irodába, hogy a nevetés vagy a sírás hangjaiból mennyivel nehezebb következtetni a konkrét emberre, mint a beszédhangból. A sírás és a nevetés összemosza a korokat, egy fiatal nő éppen úgy zokog, mint egy idősebb, éppen csak a nagyon öregeket és a csecsemőket lehet elkülöníteni. Valaki éppen köhögve nevet odabent az irodában, amikor belépek, de ennek a hangnak a tulajdonosát jól ismerem. Ha nem tudnám, ki az, fiatalabbnak, de akár idősebbnek is vélhetném a saját koránál.

A reggeli, zokogó nőt valamiért középkorúnak saccolom, de ez csak érzés, nem következtetés. És azt tippem, hogy elhagyták. Valaki egyszer csak kilépett az életéből, mint ő a liftből, és a nő azóta sír. Siratja magát, az egész rohadt, elszúrt életét, a lepusztult lépcsőházat, a lakást, a kerületet, ahonnan évek óta el akart költözni. Hirtelen bevillan egy nő a hatodikról, de a magabiztos, kemény vonásokkal nem tudom össze-

egyezettetni a csukladozó, szipogó hangot. Ez az a szőke nő, aki meg akarta venni a padlásteret, és aki a lakógyűlésen szóba hozta a kamerás kaputelefont is.

Rendezgetem az asztalomon a dossziékat, kidobok egy tollbetétet. Nem, mégse lehet a nő a hatodikról: felrémlik előttem a vadonatúj Adidas sportcipője, amit a lakógyűlésen viselt. Nem, az a nő liftezgetés helyett leszaladt volna gyalog, elkocogott volna a parkba sírni.

Világos, hogy nem lehet ő. Találok a fiókban egy rakás beszáradt tollbetétet. Van, amelyikből meg szívárog a tinta, éppen ideje volt rendet rakni egy kicsit. Az a szőke nő a hatodikról már a régi, öreg lift cseréjét is ellenezte, mert túl drágának találta az új fülkét. Erre, emlékszem, azt mondta neki a földszinti öregasszony, aki egyébként szintén nem akart új liftet, hogy költözésnél majd postagalambbal küldje fel a bútorait. És látszott a nénin, hogy ő a maga részéről nem ír majd alá semmiféle engedélyt a tetőtér beépítéséhez.

Délután hatkor lépek ki megint az utcára. Olyan homály van, mintha már esteledne. Lehet, hogy vihar készül, ez még nem lehet az alkonyat sötétje.

Megúszom a záport, betolom vállal a kaput.

Valaki a postaládáknál babrál, háttal nekem. Magas, farmerdzsekis férfi. Átfut rajtam, hogy talán ő hagyta el azt a reggeli, síró nőt. De nem, mégse: ahogy megfordul a kulcsával, látom, hogy apró, hegyes madárfeje van. Beszállunk a madárfejűvel a liftbe. Szemből megint egy kicsit jobban néz ki, még ebben a rémes, lilás fényben is. Mintha egy hullakamrában állna két ismeretlen, akiket takarékoságból egyszerre jegeltek le. A férfi dohányzik, érzem a ruhájából áradó cigarettaszagot. Nem tudom, mi a bajom vele. Valahogy túl vékony a nyaka, és kiáll az ádámcsutkája. Egyszerre nyúlunk a hívógombok felé, de ő visszahúzza a kezét, hagyja, hogy én nyomjam be a negyediket. Ezek szerint feljebb megy. Nézem szemben a tükörben a profilját: fene tudja, lehet, hogy mégiscsak ő hagyta el a síró nőt. Vagy nem is elhagyta, hanem kiforgatta a vagyonából. Rábeszélte, hogy vegyen fel jelzáloghitelt az ingatlanra, és most, hogy a nő bajba került, csak vonogatja azt a keshedt vállát, hogy neki sajnos nincs semmi mentő ötlete. Egyre biztosabb vagyok benne, hogy ennek az alaknak köze van a reggeli síráshoz. A tükörből látom, hogy a profil finoman megmozdul. Érzékelem, hogy az arc apránként lassan a másik, szemközti tükör felé fordul, nyilván azért, hogy az én profilomat vegye szemügyre. Keresztezi egymást a két tekintet, mintha egy infrakapu fényei lennének, és ezen az infrakapun át ide-oda imbolyog a ház szelleme.

Felérünk a negyedik emeletre. A kiálló ádámcsutkájú, magas férfi kicsit a falhoz lapul, hogy én a ruhája súrolása nélkül kiszállhassak. Ahogy ellépek mellette, mintha meleg áramlaton kelnék át, csalhatatlan bizonyossággal megérezem, hogy ő is téved.

Tisztán, világosan megcsap tévedésének érzete: ez az ember azt hiszi, én vagyok a reggeli nő! Azt képzelem, hogy én vagyok a liftben zokogó hang tulajdonosa, a női test, ahonnan az a kétségbeesett sírás feltört. Azért fordult az imént finoman a szemközti tükör felé, hogy valami támpontot, esetleg igazolást találjon, elvégre mégse bámulhattott egyenesen az arcomba egy nyolc órával korábbi kiborulás nyomait kutatva.

A folyosó sötét. Valahol a távolban csapódik az ajtó. Hol lakik egyáltalán ez a pasas? Állok mozdulatlanul, fülelek felfelé. Nagy robajjal leszakad odakint a zápor, zuhogni kezd az eső. A morajlás lassan zúgássá, aztán hullámozó csatornazümmögéssé erősödik, mintha valaki csukott szájjal sírna egy ajtó mögött.